אזלינן בתר רוב בנ"א. **בשערי אמונה** תי' דמה שנתבשלו קודם אי"ז מחמת עצמם אלא מחמת שהיה שם יותר זבל.

ב. ומודים חכמים לרבי עקיבא בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות, שהוא נותן פאה מכל אחד ואחד

ביאור ה"ומודים"

ד] הקשו **במשנה ראשונה ובשנות אליהו** (הקצר) דאין לו מובן, דמה ענין זה לזה, הא ברישא פליגי אי נימור חשיב התחלת קצירה. ובסיפא איירי דמעיקרא זרע בג' מקומות ואין כאן נימור. **בשנו"א תי'** (בביאור שערי אמונה אמונה) דלבד שזרע במקומות שונים איירי שגם קצר בזמנים שונים, ואורחא דמילתא דמי שזורע במקומות שונים קוצר בזמנים שונים. ולכאורה זה יהני למהלך של ר' יוחנן דהנידון ברישא הוא מחמת הזמנים השונים. אך למהלך של שמואל דהנידון האם קצירת שחת הוי קצירה עדיין קשה מהו 'ומודים'. ועי' **בשערי אמונה** דכתב דזרע את השבת או החרדל סמוכין זה לזה. וגם לרבנן דברישא הוי אתחלתא דקצירה ולא הוי הפסק מכיון שהוי שדה אחת. הכא הגם דהוי שדה אחת חשיב קצירות נפרדות.

פרק ג משנה ג

א. המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבשים לגורן נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן, וכן באפונין וכן בכרם

ביאור טעמא דמתני' ובדברי הירושלמי

א] **הר"ש** כתב דהוי כב' מיני חיטין. והיינו כדאיתא לעיל (פ"ב מ"ה) הזורע את שדהו שני מיני חיטין עשאן גורן אחת נותן פאה אחת, שתי גרנות נותן שתי פאות. **והרא"ש** כתב דכיון דאלו לשוק ואלו לגורן חשיב הפסק לכו"ע, והיינו דהכא מודים חכמים לר"ע (לעיל מ"ב) דחשיב הפסק ונותן לכל א' פאה לעצמו.

ב] **הירושלמי לעיל ה"ב** איתא מחלוקת בין חברייא לר' יוסי. לשיטת חברייא משנתנו מדין לח ויבש. לשיטת ר"י משנתנו מדין שוק וגורן. ובמפרשים יש ג' שיטות מדוע במחליק חייב ב' פאות: א. **הגר"א** על הירושלמי וכן המשנה ראשונה והרש"ש כתבו דלח ויבש הוי כתרי מיני חיטים, והשוק והגורן הוי כב' גרנות. **ובעינן את ב' הדברים**. ב. שיטת **הגר"א בשנו"א** דזה מדין שוק וגורן, ואי"צ לח ויבש, אלא ה"ה הכל לח או הכל יבש חייב ב' פאות. ומה דאיתא במשנה לח ויבש אורחא דמילתא דלוקחים לח לשוק ויבש לגורן. וכר' יוסי בירושלמי. ג. שיטת **הרמב"ם** (הל' מתנות עניים פ"ג הי"ב) לפי פירוש הרש"ס וכס"מ ורבינו דזה מדין לח ויבש. ופסק הרמב"ם כחברייא. ומה דאיתא במשנה שוק וגורן לאו דוקא וכנ"ל.

ב. המדל נותן מן המשאר על מה ששייר

שיטות הראשונים בביאור מתני'

א] פירש **הר"ש**, לשון שלופי הוא, ומפרשינן בירושלמי שביעית פ"ד מ"ד דבזמן שהבצלים זרועים רצופין מוציא אחד מבינתים שיתגדלו בריוח ויעשו גדולים ואותם שעוקר משם להרויח הנשארים אינן נחשבים לקצירה לפי שתקנת הנשארים היא הלכך נותן פאה מן הנשאר לבד והנעקר פטור מכלום. וכ"כ **הרא"ש**.

ב] והמשיך **הר"ש**, ולא יתכן לפרש משום דירק בעלמא הוא ועדיין לא הגיעו לחיוב פאה דלא יהא אלא כמנמר לקליות, ומיהו יתכן דקליות מכניסן לקיום על ידי שמייבשין אותן לתנור אבל הנך בצלים דלא גמרו כל צורכן נרקבין ואין מוכנסין לקיום, וכתב **בתורת זרעים ושיעורי הגרי"ד** שם דמדברי הר"ש יש להוכיח דכל שבמציאות אין מכניסו לקיום פטור שהרי בגמ' נדה נ. מבואר דבצלים חייבים בפאה דחשיב מכניסו לקיום ואעפ"כ כתב הר"ש דהמידל בבצלים פטור כיון שאינו מתקיים ומבואר דאע"פ דהוי מין המתקיים מ"מ כיון שבצלים אלו אינם מתקיימים פטור מפאה. ועמש"נ לעיל פ"ו מ"ו בזה.

ג] **הרמב"ם בפיה"מ** פירש משנתנו בדרך אחרת, והוא גרס 'וכרם המדל'. וחידש כאן דין קצירת ארעי, עיין הל' מתנות עניים פ"ב ה"ו ובפ"ג הכ"ג ופ"ב ה"ו שקצירת עראי אינה מחייבת בפאה, וראה בסמוך.

ג. והמחליק מאחת יד נותן מן המשואר על הכל

שיטות הראשונים בביאור מתני'

ד] **הר"ש** כתב דמחליק היינו שעוקר ג' זה בצד זה כדתנן בשביעית פ"ד מ"ד ופי' דעוקר את כולו לגורן או את כולו לשוק ולכך נותן פאה א' לכל דלא חשיב ב' מינים. והקשו **הפר"ח והתו"ח** מאי קמ"ל פשיטא כיון דהכל מין א' וגם אינו מידל דחייב בפאה א' על הכל **ובתוס' א"ש** כתב דקמ"ל שאע"פ שעושה כן בזמנים שונים אי"ז מפסיק ונותן פאה א' על הכל.

ה] הרמב"ם מפרש דהוי המשך של המידל, שאם בצר רק מצד אחד אף מה שבצר בתחילה חייב בפאה ונותן מן המשואר על הכל.

פרק ג משנה ד

ה. האמהות של בצלים חייבות בפאה ורבי יוסי פוטר

ביאור פלוגתתן

א] **הר"ש** פי' דאמהות של בצלים הן הבצלים שמניחים אותם בארץ כדי שיגדלו מהם בצלים אחרים ואינם ראויים לאכילה אלא ע"י הדחק ולכן ר"י פוטר דלא חשיב אוכל ולחכמים מיקרי אוכל.

ובתוי"ט כ' שהגם לעיל פ"א מ"ד כתב הר"ש דספיחי סטיס פטורים מפאה דלא חשיב אוכל ואע"פ שראויים לאכילה ע"י הדחק, שאני הכא דהבצלים קודם שנשתהו בארץ הם ראויים לאכילה ויש להם שם אוכל ולכן אף עתה שנעשו אין ראויים כ"כ לאכילה אלא ע"י הדחק לא יצאו מתורת אוכל. ועי' **בתוס' אנשי שם** שהעיר דתלוי בב' תירוצי תוס' שבת דף סח.

ב] **בירושלמי** איתא האמהות של בצלים וכו'. האמהות רב אמר פרגדנא. פי' מה שמשייר בקרקע. ושמואל אמר צומחתנא. בירושלמי ר' יעקב בשם ר"ח לא אמר ר"י אלא משום הפקר פי' לכך ר"י פוטר. רבי בון בר חייא בעי קומי ר' מנא והפקר חייב בפאה.

וכ' הגר"א בשנות אליהו ביאור הארוך פירוש מ"ט דרבנן דמחייבי בפאה אמר להן בזכה אחת אחת. פי' טעמא משום הפקר דבהא פליגי דרבנן סברי דכיון דזוכה בהן חייב ולר"י לא נתחייב בשביל הזכיה, דאזלי לשיטתיהו דפליגי בנדרים. היינו מה דאיתא שם (דף מג.) דנחלקו האם הפקר חל מיד או רק כשמגיע לרשות זוכה **והרידב"ז, והחזו"א מעשרות**